

2e Bijlage tot de 27e Jaarvergadering der *Nederl. Bot.  
Vereeniging*.

AANWINSTEN VOOR DE FLORA BRYOLOGICA VAN  
NEDERLAND.

DOOR

**Dr. C. M. VAN DER SANDE LACOSTE.**

---

Bij het onderzoek van cryptogamische planten eener verzameling, welke sedert geruimen tijd onaangeroerd was gebleven, viel mijn oog op eenige mossen, welke bleken, verkeerd door mij bepaald te wezen, en tot zeldzamere, soms tot nieuwe inlandsche soorten gebracht te moeten worden.

Eveneens heeft een voortgezet onderzoek der Flora van het zuiden der provincie Limburg mij nieuwe inlandsche of nieuwe groeiplaatsen van zeldzame blad- en levermossen doen kennen, waarvan u thans exemplaren ter bezichtiging worden aangeboden, en waaraan ik eenige opmerkingen wensch toe te voegen.

**Bladmossen.**

*Webera elongata* *Schwaegr.* Langs wegen in de bosschen te Vijlen en Harles in Limburg, vrij zeldzaam. De langhalzige kapsels, waardoor dit mos van de overige inlandsche soorten van dit geslacht zich onderscheidt, rijpen in September. Het bewoont de hoogere bergstreken van Europa, en wordt bij ons nog aangetroffen op eene hoogte van 200 meters boven de zee.

*Bryum fallax* *Milde.* Ik moet op dit belangrijk mos nog eens terugkomen. Het groeit alleen langs de oevers der Geul, in het zuiden van Limburg, bij Cottessen (de Nederlandsche grens), Epen, Mechelen, Gulpen en Geulhem, dus over eene lengte van omstreeks vijf uren gaans. Ik houd deze plant

voor eene aankomeling uit de boven-Geul, die zich van daar uit, en langs den loop van dit riviertje, op ons grondgebied verspreid heeft, evenals dit met eenige phanerogamische planten het geval is. Het onderzoek harer verspreiding in België zij onzen naburen ten zeerste aanbevolen.

*Barbula inclinata Schwaegr.* (non *Prodr.*) Op kalkrotten: St. Pietersberg bij Maastricht, Bemelen en Valkenburg, zonder vrucht. In onvruchtbaren toestand zeer moeilijk te onderscheiden van *Trichostomum flavovirens Bruch*, die in ons land eveneens zonder kapsels wordt aangetroffen. De bladen van *B. inclinata* echter zijn aan den top bijna kapvormig gebogen, terwijl zij bij *T. flavovirens* vlak zijn. Men lette ook op de geographische verspreiding. *T. flavovirens* is eene kustplant der Middellandsche zee, die, de westkust van Europa volgende, nog in onze duinen, en daar zelfs menigvuldig, wordt aangetroffen.

*Grimmia orbicularis Br. et. Sch.* Aan slechts één keisteen, op de heide bij Emmen in Drenthe, met rijpe vruchten gevonden in Juli 1859, door Suringaren v. d. Sande Lacoste. Van *G. pulvinata* verschillend door bijna gladde kapsels en een mamvormig deksel. Deze zeldzame plant zal wellicht uit onze Flora verdwijnen, vermits de keien onzer heidevelden gretig worden opgezocht en verzameld ten dienste van grintwegen en zeeweringen.

*Grimmia trichophylla Grev.* Op steenen langs de zeewering te Muiderberg 1847—1850, zonder vrucht. Verschilt van *G. pulvinata* door zachte, geelachtig groene zoden, tweehuizige bloemen en lange lancetvormige bladen. Ook deze soort loopt gevaar uit onze Flora verloren te gaan, wanneer namelijk het zuidelijk gedeelte der Zuiderzee mocht drooggemaakt worden.

*Bartramia ithyphylla Brid.* Aan de Bilt bij Utrecht; ook aldaar gevonden door den Heer van der Trappen, blijkens exemplaren, in het herbarium van van den Bosch aanwezig. Aan oude kleiwallen en in holle wegen in Limburg, bij Puth, Terhagen, Elsloo, Mheer, en te Harles en Holset bij Vaals. De vruchten rijpen in Mei. De bladen zijn voorzien van witte bladscheeden, welke bij die van *B. pomiformis* ontbreken.

*Amblystegium radicale Br. et Sch.* Aan den voet van wilgen langs de rivier te Zwijndrecht.

*Amblystegium fallax Milde.* Aan steenen vastgehecht en drijvend in eene bron, genaamd de Zonput, te Stein, bij Elsloo; menigvuldig, doch onvruchtbaar. Eene eigenschap van dit mos is, dat, wanneer de onderste stengelbladen door ouderdom vergaan zijn, de dikke bladnerven alleen overig en aan den stengel blijven vastzitten.

*Amblystegium irriguum Schpr.* *Hypnum fluviatile Prodr.* (non *Sw.*) Groeit ook aan steenen en palen, langs veenplassen tusschen Loosdrecht en Kortenhoef; aan het Legmeer, tusschen Amstelveen en Thamen, en langs de veenplassen, genaamd de Belter en Boolakkerweide, bij Wanneperveen in Overijssel.

*Amblystegium fluviatile Schpr.* Aan steenen en palen langs het Haarlemmermeer bij Leimuiden, met oude vruchten, in September 1850. Wegens de droogmaking van dit meer, is deze soort aldaar vernietigd en elders te vergeefs gezocht.

*Amblystegium Juratzkanum Schpr.* Aan elzestammen in moerassige veenen te Achttienhoven bij Utrecht. Op rot hout van waterputten bij de Hel, Kamerig en Bommerig, in Limburg.

*Amblystegium Kochii Br. et Sch.* Bij het Warmonderhek bij Leiden, tusschen *Hypnum fluitans*, met vruchten door Dozy ontdekt in Juli 1842.

*Eurhynchium Schleicheri Milde.* Iets overvloediger en tevens verder verspreid dan *Eurh. pumilum*, op beschaduwde kleigronden in holle wegen en bosschen om Schinnen, Beek, Ulestraten, Geulhem, Vijlen enz., in Limburg. Deze nieuwe inlandsche soort houdt het midden tusschen *Eurh. striatum* en *Eurh. praelongum*, doch verschilt van beiden door eirondlancetvormige gespitste bladen, die in drogen staat overlangs flauw gestreept zijn, en door korter vruchtstelen. De kapsels rijpen in Februari.

### Levermossen.

*Scapania undulata* M. et. N. Langs vochtige voetpaden in bosschen te Valkenburg en Geulhem.

*Lunularia vulgaris* Mich. Deze plant, welke zoo overvloedig in de omstreken van Beek (Limburg) aan beschaduwde, eenigszins vochtige, kleiwallen wordt waargenomen, vertoont in de zomermaanden, in de inhammen van het loof, eene menigte bolle witte lichaampjes (de involucra partialia), welke somtijds een weinig uitpuilen, doch wegens ons kouder klimaat in den regel zich niet verder ontwikkelen, en tegen den winter afvallen, althans verdwijnen. In het begin van Augustus, vond ik, in een hollen weg bij genoemd dorp, enkele exemplaren met volkomen ontwikkelde stelen en involucra partialia. Deze echter bevatteden geene kapsels. *Targionia* daarentegen, welke minder verspreid is, draagt overal rijkelijk vruchten.

*Anthoceros punctatus* L. Op bouwlanden bij Spaubeek en Beek, steeds in gezelschap der volgende soort. De kapsels rijpen in September, omtrent een paar weken vroeger dan die van *A. laevis*.

*Sphaerocarpus Michellii* Bell. Behalve bij Schinnen, groeit dit klein levermos ook op schaduwrijke en daardoor eenigszins vochtige plaatsen in bouwlanden op kleigrond (Löss) bij Spaubeek en Beek. Het loof is rijkelijk voorzien van involucra, die echter meestal ledig zijn. De kapsels rijpen in Augustus en September.

*Riccia sorocarpa* Bissch. Aan een kleiwal te Geverik bij Beek, in slechts één exemplaar gevonden in Maart. Het loof gelijkt op dat van *R. glauca*, doch is in het midden diep gesleufd, met spitsachtige lobben. De onderzijde is zeer dik, terwijl de vruchten, die in ons exemplaar ontbreken, aan de basis der slippen bijengehoopt zijn.

---